

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

ROČNÍK II.

Redaktor: Podplukovník Bohumil Boček.

ČÍSLO 8.-9.

Štábní kapitán Josef Malý:

Použití těžkých kulometů v boji.

Mluví-li se o soustředění těžkých kulometů v boji, neznamená to nahromadění těchto zbraní na jednom místě, nýbrž soustředění velení a tím i eventuální užití jejich soustředěné palby.

Naše Cvičební řady, P-I-1 v čl. 682 a P-I-2b v části osmé, jednají jak o soustředění kulometné roty, tak i o jejím rozdělení po četách k pěším rotám, pokud jde o použití těžkých kulometů v útoku. V obraně jsou těžké kulometry kostrou palebného plánu a velení jim je soustředěno v rukou velitele praporu a velitele kulometné roty. Ve zvláštních případech, jako je boj na zdrženou, boj v lese nebo boj ve vysokých horách, je zase decentralisace při použití těžkých kulometů na místě.

Toto pojednání bude jednati jen o použití těžkých kulometů v útoku.

Od doby vydání uvedených Cvičebních řádů změnilo se mnoho z toho, co má vliv na použití těžkých kulometů v útoku, a bylo také o tom a o součinnosti těžkých kulometů s ostatními zbraněmi pěchody u nás i jinde mnoho napsáno.

Pro soustředění kulometné roty v rukou velitele praporu a velitele kulometné roty za útoku je jugoslávské pojednání o použití těžkých kulometů ve všech částech a fázích boje. Viz Pěchotní rozhledy r. 1931, str. 68. Obzvláště zajímavý je článek o zasazení a způsobu boje kulometné roty v časopise „Militär-Wochenblatt“ čis. 37 ze 4. dubna 1932.

Tento hlas našeho nejmocnějšího souseda, pro nás zajímavý a pozoruhodný, mne přiměl k tomuto pojednání. Obsah článku potvrzuje mnohé, co je u nás předmětem úvah a studia.

Německé pojednání vychází ze dvou skutečností. Je to jednak neustálý vývoj lehkých kulometů, který učinil tuto zbraň tak přesnou a svým množstvím tak mocnou, že na vzdálenosti do 1200 m velmi snadno převezme úlohu těžkých kulometů a těmto kulometům pak, jejichž vlastnosti, t. j. přesná a velmi účinná palba do 1500 m s dobrými výsledky i na nízké cíle v terénu zahnížděné a účinná palba na větší cíle i na větší vzdálenosti, zůstaly od světové války nezměněny, zůstávají takto všechny střelecké úlohy na vzdálenosti přes 1200 m.

Na druhé straně pak je to stále stoupání výkonnosti doprovodných zbraní pěchoty, především lehkých minometů. Uvádí na př. německý lehký minomet vz. 18, který je s to i na vzdálenost až asi 2400 m v 1½ minutách 6—8 ranami zničit těžký kulomet a má tedy nad ním na větší vzdálenosti nepochybnou převahu. Tento příklad je pro nás pozoruhodný. Uvážíme-li dále i vlastnosti pěchotních děl, musíme též říci, že těžkých kulometů, dokud nenastane pokrok u nich a tím pak jiná organizace a jiný význam v boji, musí být používáno mnohem opatrněji než dosud a že bude třeba dáti tomuto vědomí rázně proniknouti při mírových cvičeních, abychom dosavadní zvyklosti neutrpěli hned na počátku války velké a nenahraditelné ztráty těžkých kulometů.

Uznáme-li to, co bylo právě řečeno, za správné, nezbude nic jiného, než stále zdůrazňovat a vyžadovat, že pěší rota bez přidělení přímo podřízené kulometné čtyř dovede stejně dobře zdolati svými prostředky cíle, které na ni působí, až do vzdálenosti 1200 m.

Vzhledem k uvedeným dvěma skutečnostem říká pak o použití těžkých kulometů německý článek toto: „Bylo-li dosud vždy snahou, uchováti v boji kulometnou rotu pohromadě a zabrániti rozdělení čet na pěší rotu co nejdéle, budete tedy v budoucnosti pravidlem, zasaditi celou rotu a jednotně řídit její palbu na nejdůležitějším úseku a její rozdělení po četách bude výjimkou.“

Uvážíme-li vše dobře, musíme dospět k stejnému úsudku. A dospěli-li jsme k němu, je dobře hned podle něho jednat. U nás nebylo dosud vždy snahou uchováti kulometnou rotu co nejdéle v rukou velitele praporu. Nebylo by dobře chtít nejprve jen této snahy u všech dosíci, naopak je třeba hned přikročiti k aplikování uvedeného pravidla.

Palba ze skrytu prováděná všeobecně na vzdálenosti přes 1500 m, vystupuje ještě více do popředí při výcviku než dosud, říká dále německý článek. K tomu možno poznamenati, že tato střelba, přes to, že je součástí výcviku kulometných jednotek, viz P-I-2b, str. 81, teprve v poslední době více proniká.

Při tom autor německého pojednání nezapomíná, že účinek zbraní bude míti vždy větší význam než skryt a proto tedy střelba skrytá nebude vždy rozhodující, třebaže účinky dělostřelectva a obranných zbraní pěchoty budou nutit k dalekosáhlému uchránění a udržení obsluhy a materiálu a zůstane proto nezbytným, aby kulometná rota byla zasazena k střelbě přímé jen tehdy, nebude-li střelba skrytá možná. Bude pak nejdůležitějším požadavkem, aby doba zasazení a palby kulometných jednotek v takových případech byla omezena na nejnutnější čas.

Mezi zásadami o použití těžkých kulometů v boji uvádí Cvičební řád P-I-2b zahájení palby s překvapením. Jestliže toho dobře použijeme, to znamená, když palbu, kterou jsme nepříteli překvapili, provádíme jen nejnutnější čas a pak palebné postavení změním, zvyšuje překvapení nejen účinek, ale slouží i k zabránění ztrát.

Dále mluví německé pojednání podrobně o zasazení a boji kulometné roty z palebného postavení pro přímou střelbu, zvláště se zřetelem na nebezpečí vyplývající z účinku obranných zbraní pěchoty. Uvádím doslova:

1. Volba palebného postavení. Je nemožné a znamená zničení obsluhy i materiálu, bude-li vyhledáno palebné postavení, které nemůže být zaujato skrytě. Cesty k palebnému postavení, jeho obsazení a příprava palby musí zůstat nepozorovány. Je proto naprosto nemožné zasadit kulometnou rotu na dlouhých, plochých svazích, v rovném a přehledném terénu, poněvadž není možno zaujmouti palebné postavení, ani zahájit palbu s překvapením, ani použití záměnných palebných postavení. Takový terén nutí bez ohledů buď zcela se zříci zasazení kulometné roty nebo ji zasaditi v lepším terénu v sousedních úsecích, čímž se současně dosáhne velké výhody boční palby. Samo sebou se rozumí, že v největší nouzi nezbude nic jiného než kulometnou rotu zasaditi bez ohledů i v přehledném terénu.

2. Přidělení cílů. Poněvadž pěší roty vzhledem k stoupnutí účinku lehkých kulometů budou s to zbaviti se cílů, které je obtěžují na vzdálenost do 1200 m, půjde u těžkých kulometů při čelní palbě především o cíle, které leží mimo dosah lehkých kulometů, tedy na vzdálenost 1200—1500 m. I když se samo sebou rozumí, že těžké kulometry budou stříleti včas potřeby i na cíle do 1200 m, zdá se nutné při výcviku zvlášť zdůrazniti nejen nauku o střelbě a střelecký výcvik, ale i odhadování velkých vzdáleností a pozorování na velké vzdálenosti.

3. Způsob boje a řízení palby. Provedení palby v četě pod jednotným velením velitele čety zůstane omezeno při přímé palbě na několik řídkých případů, kdy dovolí pokrytost terénu a jeho tvar, jakož i níže ležící nepřátelská obrana nerušeně zaujmout palebné postavení, zároveň zahájit palbu a jednotně ji řídit. Pravidlem bude zasazení po jednotlivých kulometech a samostatné provedení palby pod odpovědným řízením velitele kulometu.

K prvnímu článku třeba říci, že skutečně mnohdy terén a předpoklady o nepříteli činí zasazení kulometné roty velmi těžkým a jeho provedení při rychlém spádu mírových cvičení skutečnosti neodpovídá, i když velikost a vzhled našeho kulometu dovoluje mnohem snadněji jej ukrýti a přemísťovati.

K druhému článku nebezpečných cílů pro postup pěších rot na vzdálenost přes 1200 m je mnoho a je jistě výhodnější, když palba těžkých kulometů na ně bude jednotně řízena, již proto, že se tak bude dít v rámci činnosti celého praporu a eventuálně větším počtem kulometů, než kdyby se tak dělo jen v rámci pěší roty jednou četou těžkých kulometů.

Co se výcviku týká, bude třeba nejen polní, ale i školní střelby na polní střelnici na vzdálenosti větší než 1200 m a intensivního výcviku v odhadování a pozorování na tyto vzdálenosti.

K třetímu článku. Řízení palby čety, t. j. čtyř kulometů, jejím velitelem bude skutečně možné při přímé střelbě jen v nejprůznivějších případech. Dokonce nelze se ani uzavíratí poznatku, že při přímé střelbě i velitel družstva bude moci uplatniti na palbu jen v počátku svůj vliv.

Německé pojednání se pak přímo tím zabývá a říká:

Kromě správné volby a vhodného obsazení palebného postavení je nutno požadovati k znesnadnění nepřátelského pozorování, aby se i v palebném postavení obsluha těžkých kulometů odlišovala co nejméně od druhých. Tím donuceni musíme se rozhodnouti k tomu, aby střelec zůstal sám u kulometu, a kromě činnosti velitele kulometu, aby cíl byl skutečně zmenšen, zřící se i činnosti nabíječe. Předpisem je již pro velitele kulometu nařízeno, že nemá nikdy ležeti přímo u střelce. Trupa se ovšem staví velmi ostře proti tomuto roztržení součinnosti velitele, střelce a nabíječe a námitky vrcholí v tom, že odloučením velitele bude vážnou řízení palby, zvlášť při zvýšených požadavcích na palebnou činnost těžkých kulometů.

Těžký kulomet může se však s úspěchem vyhnouti nepřátelské palbě jen tehdy, když využívá je překvapení splní svůj bojový úkol v nejkratším čase, a sive 3 min., a pak ihned palebné postavení vyklidí a obsadí jiné. K řízení palby velitelem kulometů několika opravami není vůbec času. Těch několik málo údajů, které v tom krátkém čase může dát, může býti dáno též z postavení stra-

nou kulometu. Je vůbec velmi sporná otázka, zda velitel kulometu během trvání palby opravnými rozkazy střelce spíše neruší, než aby na něho měl skutečně vliv. Při nynějších výcvikových poměrech je možné, aby velitel kulometu a střelec byli tak sehraní, že střelec reaguje na každé slovo a znamení velitele kulometu a skutečně provádí to, co on chce. Tyto výhodné podmínky neodpovídají však vážnému okamžiku. Nebude střelec jen rušen při střelbě, budou-li se mu křičeti do uší povely „výše, níže, dále a p.“? Reaguje skutečně na opravy, a když ano, jak dlouho? Takové řízení palby má přec tak málo smyslu, jako známá znamení 2. střelce na zádech „vpravo, vlevo“ a p.

Po zaujetí palebného postavení pro přímou střelbu není možné zdlouhavé udávání cíle, ale daleko více bude krajní nutností ihned zahájit palbu. Naskytá se tu otázka, zda vůbec bude lze prováděti zastrílení. Ve výjimečných případech, při bezpečně zjištěné vlastní převaze, může se zajistit střelec zastrílet; poněvadž však v budoucnosti budeme sotva moci počítati s nedostatečnou nepřátelskou obranou, budeme se musit zříci zastrílení i na velké vzdálenosti. Každé zastrílení vzbudí pozornost a nepřítel nejenže bude hleděti ujíti právě začínající účinné palbě, ale sáhne též ihned k vlastním obranným opatřením. Také střelecký předpis zdůrazňuje, že klade-li se zvláštní důraz na překvapení, nutno ihned začíti s účinnou palbou. Poněvadž se překvapení, jak třeba stále zdůrazňovati, stalo existenční otázkou pro těžké kulometry, nutí spolu s plným využitím času k zasazení k zřeknutí se zastrílení na větší vzdálenosti bez ohledu na možnost, že se nic nezasáhne. Uvažme jen, jak dlouho trvá při našem nynějším vysokém stupni výcviku než střelec po jednom anebo několikerém zastrílení na cíle 1200—1500 m vzdálené může přejíti k účinné palbě. Čas k zastrílení upotřebený je ztracen. Bude nutno vzíti za podklad, že bez zastrílení budeme musit boj palbou provésti na málo spolehlivých základech, tím více, že pozorování na velké vzdálenosti bude lze zřídka prováděti. Skutečný boj, v kterém jsou nejlepším důkazem správně umístěné zásahy, slábnoucí nepřátelská palba a chování nepřítele nám to potvrdí. Rozšířený výcvik v odhadu vzdáleností od jednoho do dvou tisíc metrů a důkladná střelecká výchova velitelů kulometů sice zcela nedostatek zastrílení neodklidí, ale aspoň jej zmírní.

Je třeba ovšem přiznati, že toto nutné požadování největší pohyblivosti ve vedení boje, stálého střídání palebných postavení, rychlé zachycení cíle a p. bude klásti nejvyšší požadavky jak na tělesnou zdatnost obsluhy, tak na bojový a střelecký výcvik jednotek. Je možné, že naše velmi rychle probíhající mírová cvičení tuto pohyblivost brzdí, a proto tím více musí býti o nutnosti těchto opatření přesvědčena obsluha, pokud jde o výcvik jednotlivce i palby v boji. „Dobrý výcvik jednotlivce u těžkých kulometů je základní podmínkou výsledku ve válce (střelecký předpis pro těžké kulometry)“.

I u nás zůstává u kulometu t. zv. přímá obsluha, t. j. velitel, střelec a nabíječ. Poslední dva jsou přímo u zbraně, velitel je poněkud vzdálen, aby mohl zbraní nerušen pozorovat, ale při tom střelci srozumitelně velí. Vzpomeňme si na obrázek ze záznamu o střelbě pro těžké kulometry, kde cíl — kulomet představují tři figury, z nichž dvě jsou těsně vedle sebe a třetí poněkud stranou. Tento obrázek je výrazem naší představy obsluhy kulometu střilejícího přímo a jenom potvrzuje, jak nápadná tato obsluha je, nehledě ani k jiným zjevům, které těžké kulometry prozrazují.

Najisto to však podporuje požadavek, aby u kulometu po jeho umístění v palebném postavení pro přímou střelbu zůstal jen střelec. Nadhodil bych dokonce otázku, zda by nebylo opět výhodné, aby velitel kulometu byl současně střelcem a jiný člen obsluhy pozorovatelem. Nic snad není pro kulometnou rotu tak důležité jako samostatnost, taktický postřeh a pak střelecké umění velitele kulometu a střelce. Sloučením obou funkcí v jedné osobě za podpory dobře vycvičeného pozorovatele dosáhlo by se ve výcviku velitele kulometu-střelce při požadavku časově omezené, ale dobré palby značného pokroku. Prvotní údaje o cíli, dané velitelem čety a velitelem družstva, musí arci býti co nejpřesnější, hlavně co se týká vzdálenosti a eventuálních oprav vyplývajících z různých vlivů, a proto by měl býti aspoň velitel čety vybaven lepším dalekohledem než dnes, dokonce snad i menším dálkoměrem (o tom se uvažuje ve francouzské armádě), eventuálně podrobnější mapou a jinými jednoduchými pomůckami a oba, jak velitel čety, tak velitel družstva musí býti důkladně vycvičeni ve vyhledávání a hodnocení cílů a zjišťování vzdáleností. K tomu je třeba mnoho zkušenosti a praxe, hlavně vidět mnoho různých cílů v různém terénu za různého počasí a v různé roční době. Z toho je vidět, že i velitel družstva nemůže být z řad presenčně sloužícího mužstva.

Co je v německém pojednání řečeno o zastřílení, třeba uznati. Víme, že se při zahájení palby z palebného postavení pro přímou střelbu a chceme-li využití okamžiku překvapení, zřídáme zastřílení a užíváme způsobů účinné palby, které nám, i když větší spotřebou střeliva, účinek zaručují, ale víme také, že lepší je, když můžeme přec jen přezkoušet vzdálenost a druhou dávkou se dostaneme do cíle. Tak zase poznáváme důležitost výcviku střelce, řekl bych, že je střelec významnější než velitel kulometu, a pak důležitost výcviku jednotlivce u kulometu, všech členů obsluhy, aby tak říkajíc všechno lehce hrálo. To vyniká ještě více dnes, kdy přistupujeme ke zkrácení presenční služby. S výcvikem jednotlivce jde souběžně výcvik v součinnosti obsluhy kulometu. K tomu patří také zásobování střelivem, které se při časté změně palebného postavení bude musit dít právě v době přemísťování zbraně, a to co nejrychleji.

Na konec ještě uvádím, že se německé pojednání zmiňuje též o veliteli kulometné roty a říká, že jeho práce bude vždy těžká: obratnost v zasazení celé roty, řízení palby a změny cílů. Mnoho se může naučiti od dělostřelců, poněvadž spojení od SV k četám, rozdělování a řízení palby a změny cílů prováděny veskrze podle zásad dělostřeleckých, a autor článku, který uznává, že úloha velitele kulometné roty je podstatně ztížena, ježto boj kulometné roty je blíže nepříteli než boj dělostřelectva, říká, že je nezbytně žádoucí, aby velitelé kulometných rot byli k získání zkušeností komandování k účasti při dělostřeleckých cvičeních.

S tím však nelze souhlasiti. Jednak, jak řečeno, kulometná rota bojuje na menší vzdálenosti, jednak nemá takové technické prostředky jako dělostřelectvo. Velitel kulometné roty může jen v rámci požadavků kladených na těžké kulometry správným a rychlým vystižením situace co nejdovedněji a s předvídavostí určití úlohy kulometných čet a v dalším jejich činnost řídití použitím spojovací sítě praporu a jednoduchými pojítky, které sám má po ruce. Důležité pro něho bude, aby měl všechny možnosti a dobré prostředky k pozorování. Eventuální zkušené velitelů kulometných rot by spíše měly sloužiti k utvrzení součinnosti kulometů a dělostřelectva.

Závěrem tohoto pojednání o německém nazírání na zasazení a způsob boje kulometné roty v útoku se zřetelem na naše poměry by byly tyto požadavky:

1. věnujme při cvičeních více praktického porozumění významu těžkých kulometů v boji útočném jednak vzhledem k lepšímu využití lehkých kulometů, jednak vzhledem na účinek protikulometných zbraní pěchoty,
2. soustředění kulometné roty v rukou velitele praporu a velitele roty buď pravidlem a podřízením jednotlivých čet pěším rotám výjimkou,
3. největší péči věnujme výcviku jednotlivce u těžkého kulometu a výcviku v součinnosti obsluhy.

Štábní kapitán Josef Sovadina:

Tanky a zásady jich používání.

(Dokončení.)

Protitanková obrana.

Účelem protitankové obrany je zabránit tankům postup místem, které pěchota brání.

Nejlepší protitankovou obranou jsou zbraně, jejichž úkolem je zničit tanky před jejich účinným zasažením do boje. Protože tanky jsou doprovodné zbraně, jejichž účinek závisí velkou měrou na pohyblivosti v terénu, bude protitanková obrana záležitostí také ve zpomalení nebo zamezení jejich postupu v terénu tím, že v pásmu postupu tanků budou překážky přirozené nebo umělé. Tyto překážky musí být jak v předpolí obránce, tak i uvnitř posice.

Rozděluje tedy protitankovou obranu:

1. na obranu aktivní — zbraněmi,
2. na obranu pasivní — překážkami,
3. na uspořádání obrany aktivní i pasivní.

1. Aktivní obrana.

Účel: zničit tanky.

a) Dělostřelectvo.

Může působiti buď nepřímou střelbou, a to nejlépe na místa, v nichž jsou tankové jednotky shromážděny před vyražením k útoku, nebo přímo střelbou jednotlivými vpřed posunutými děly.

Tato děla rozmístěná výhodně uvnitř posice zahajují střelbu teprve na vzdálenost 1000 m a menší. Tento způsob protitankové obrany, kdy děla byla dobře maskována i obsluhována odvážným mužstvem měl nejlepší výsledky. Příklad: V bitvě u Cambrai byla obránci narychlo vytažena z betonových stanovišť 2 děla ráže 77 mm a umístěna na okraji vesnice Flesquieres. Zakrátko zničila tato 2 děla 15 tanků, které útočily v tomto pásmu.

b) Doprovodné zbraně pěchoty.

Malorážné dělo.

Způsob této obrany jest obdobný jako vpřed posunutými děly polního dělostřelectva. Toto dělo musí mít značnou počáteční rychlost střely.